

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S**

**DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 42:2004 „GYVENAMŲJŲ IR VIEŠOJO
NAUDOJIMO PASTATŲ MIKROKLIMATAS“ PATVIRTINIMO**

**2004 m. birželio 29 d. Nr. V-479
Vilnius**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [56-2225](#)) 16 straipsnio 1 dalimi ir siekdamas užtikrinti sveiką gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų mikroklimatą:

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 42:2004 „Gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų mikroklimatas“ (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. sausio 6 d. įsakymą Nr. 3 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 42:1999 „Gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų mikroklimatas“ tvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [5-121](#)).

3. P a v e d u ministerijos sekretoriui Eduardui Bartkevičiui įsakymo vykdymo kontrolę.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2004 m. birželio 29 d.
įsakymu Nr. V-479

LIETUVOS HIGIENOS NORMA HN 42:2004 „GYVENAMŲJŲ IR VIEŠOJO NAUDOJIMO PASTATŲ MIKROKLIMATAS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši higienos norma nustato pakankamos šiluminės aplinkos ir šiluminio komforto parametrus bei jų vertes gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpose.

2. Šia higienos norma turi vadovautis juridiniai bei fiziniai asmenys, projektuojantys ir naudojančios technologijas, darančias įtaką šiluminei aplinkai, bei kontroliuojantys gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų šiluminę aplinką bei jos poveikį žmogaus sveikatai [3.1, 3.3].

II. NUORODOS

3. Teisės aktai, į kuriuos pateiktos nuorodos šioje higienos normoje:

3.1. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas (Žin., 2002, Nr. [56-2225](#)).

3.2. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas (Žin., 2003, Nr. [51-2254](#)).

3.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. 19 „Dėl STR 2.09.02:1998 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ patvirtinimo ir 1998 08 31 įsakymo Nr. 162 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1999, Nr. [13-333](#); 2002, Nr. [39-1446](#)).

III. SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI

4. Šioje higienos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai:

4.1. **gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų mikroklimatas** - gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpų oro temperatūros, santykinės oro drėgmės, oro judėjimo greičio, atitvarų paviršių temperatūros ir šiluminio spinduliavimo derinys;

4.2. **gyvenamasis pastatas** - gyventi pritaikytas pastatas, kuriame daugiau kaip pusė naudingojo ploto yra gyvenamosios patalpos;

4.3. **viešojo naudojimo pastatas** - viešbutis ar kitas trumpalaikio apgyvendinimo pastatas; įstaigos pastatas; didmeninės ir mažmeninės prekybos pastatas; oro uosto, geležinkelio, autobusų keleivių stoties pastatai; pramoginių renginių pastatas; švietimo, sveikatos priežiūros, slaugos įstaigos pastatas; maldos namų ir kitokios religinės veiklos pastatas;

4.4. **pakankama šiluminė aplinka** - pastato patalpos mikroklimato parametrų derinys, kuris ilgą laiką ir sistemingai veikdamas žmogaus organizmą gali sukelti savaime praeinančius nemalonius šilumos pojūčius, kai termoreguliacinių sistemų įtampa neviršija fiziologinio prisitaikymo galimybių. Tokia šiluminė aplinka nekenkia sveikatai bei nesukelia jos sutrikimų;

4.5. **šiluminio komforto aplinka (šiluminis komfortas)** - pastato patalpos mikroklimato parametrų derinys, kuris mažiausiai veikia organizmo termoreguliacinės sistemos veiklą ir ilgą laiką arba sistemingai veikdamas žmogaus organizmą nesukelia nemalonių žmogui pojūčių bei sveikatos sutrikimų;

4.6. **lauko oro vidutinė paros temperatūra** - lauko oro temperatūros vidutinis dydis, išmatuotas meteorologinės tarnybos nustatyta tvarka vienodu paros laiku;

4.7. **šaltasis metų laikotarpis** - metų laikotarpis, kuriuo lauko oro vidutinė paros temperatūra yra ne aukštesnė kaip plus 10 °C. Ji nustatoma pagal trijų parų iš eilės lauko oro vidutinę paros temperatūrą;

4.8. **šiltasis metų laikotarpis** - metų laikotarpis, kuriuo lauko oro vidutinė paros temperatūra yra aukštesnė negu plus 10 °C. Ji nustatoma pagal trijų parų iš eilės lauko oro vidutinę paros temperatūrą;

4.9. **jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra** - yra uždaros tamsios patalpos (bandomojo kambario) tolygi temperatūra, kai šioje patalpoje esančio žmogaus šilumos nuostoliai dėl spinduliavimo ir konvekcijos yra lygūs šilumos nuostoliams realioje, netolygioje aplinkoje;

4.10. **konvekcija** - šilumos pernešimas skysčiuose arba dujose, judant jų dalelėms;

4.11. **šildymo sezonas** - laikotarpis, kurio pradžia ir pabaiga nustatoma savivaldybių sprendimais pagal statybos techniniais reglamentais apibrėžtą lauko oro temperatūrą, kuriai esant privaloma pradėti ir galima baigti nustatytos paskirties savivaldybių pastatų šildymą [3.2].

IV. PAKANKAMOS ŠILUMINĖS APLINKOS IR ŠILUMINIO KOMFORTO PARAMETRAI

5. Gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpų pakankamos šiluminės aplinkos ir šiluminio komforto parametrai yra tokie: oro temperatūra, jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra, santykinė oro drėgmė, oro judėjimo greitis bei atitvarų paviršiaus temperatūros ir patalpos temperatūros skirtumas.

6. Pakankamos šiluminės ir šiluminio komforto aplinkos parametrų normuojamos vertės pateiktos šios higienos normos 1 ir 2 lentelėse.

1 lentelė. Gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpų pakankamos šiluminės aplinkos parametrų normuojamos vertės

Pakankamos šiluminės aplinkos parametrai	Normuojamos vertės	
	šaltuoju metų laikotarpiu	šiltuoju metų laikotarpiu
1. Oro temperatūra, C	18-26	22-28
2. Jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra, C	17-25	21-27
3. Temperatūrų skirtumas 1,1 m ir 0,1 m aukštyje nuo grindų, ne daugiau kaip C	3	3
4. Atitvarų paviršiaus temperatūros ir patalpos temperatūros skirtumas, ne daugiau kaip C	3	3
5. Grindų temperatūra, C	16-29	Nenormuojama
6. Santykinė oro drėgmė, %	30-75	30-75
7. Oro judėjimo greitis, m/s	0,05-0,1	0,15-0,5

2 lentelė. Gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpų šiluminio komforto aplinkos parametrų normuojamos vertės

Šiluminio komforto parametrai	Normuojamos vertės	
	šaltuoju metų laikotarpiu	šiltuoju metų laikotarpiu
1. Oro temperatūra, C	20-24	23-25
2. Jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra, C	19-23	22-24
3. Temperatūrų skirtumas 1,1 m ir 0,1 m aukštyje nuo grindų, ne daugiau kaip C	3	3
4. Atitvarų paviršiaus temperatūros ir patalpos temperatūros skirtumas, ne daugiau kaip C	2	2
5. Grindų temperatūra, C	19-26	Nenormuojama
6. Santykinė oro drėgmė, %	40-60	40-60
7. Oro judėjimo greitis, ne daugiau kaip m/s	0,15	0,25

7. Rekomenduojamos gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų įvairių patalpų temperatūrų vertės šildymo sezonu nurodytos šios higienos normos priede.

8. Normuojant gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų patalpų pakankamos šiluminės aplinkos arba šiluminio komforto parametrus, būtina atsižvelgti į metų laikotarpį.

9. Patalpos atitvarų (sienų, lubų ir grindų) konstrukcijų šilumos varža turi būti tokia, kad šių konstrukcijų vidinio paviršiaus ir patalpos oro temperatūrų skirtumas atitiktų šios higienos normos 1 ir 2 lentelėse nustatytus dydžius.

V. PAKANKAMOS ŠILUMINĖS APLINKOS IR ŠILUMINIO KOMFORTO PARAMETRŲ MATAVIMO REIKALAVIMAI

10. Oro temperatūra, santykinė oro drėgmė ir oro judėjimo greitis matuojami termometrais, psichrometrais, anemometrais, katatermometrais ir kitais prietaisais.

11. Patalpų atitvarų paviršių (sienų, grindų, lubų) temperatūra matuojama termoelektrinio efekto principu veikiančiais prietaisais (aktinometrais, bolometrais, elektrotermometrais ir kt.).

12. Prietaisų matavimo diapazonas ir tikslumas turi atitikti matavimo paskirtį.

13. Šiluminės aplinkos parametrų matavimai atliekami šaltuoju ir šiltuoju metų laikotarpiu.

14. Oro temperatūra, oro judėjimo greitis matuojami patalpos viduryje žmogaus kulkšnių lygyje, sėdinčio ir stovinčio žmogaus galvos lygiuose, o tai atitinka apie 0,1 m, 1,1 m ir 1,7 m aukščius nuo grindų, ir prie išorinės atitvaros (sienos) esančiuose kampuose, 0,5 m atstumu nuo sienos. Oro judėjimo greitis visuose matavimo aukščiuose turi atitikti šios higienos normos 1 ir 2 lentelėse pateiktus dydžius.

15. Santykinė oro drėgmė matuojama patalpos viduryje, 1,1 m aukštyje nuo grindų.

16. Patalpos oro temperatūros matavimo paklaida 0,2C.

17. Santykinės oro drėgmės matavimo paklaida 0,5.

18. Atitvarų paviršių temperatūros matavimo paklaida 0,5C.

19. Oro judėjimo greičio matavimo paklaida 0,1 m/s.

20. Matavimo prietaisų metrologinė priežiūra turi būti atliekama nustatyta tvarka.

21. Matavimo prietaisai turi būti naudojami pagal jų naudojimo instrukcijų reikalavimus.

22. Sudarant pakankamos šiluminės aplinkos arba šiluminio komforto sąlygas, išmatuotų temperatūros ir santykinės oro drėgmės verčių atitiktis šios higienos normos 1 ir 2 lentelėse normuojamoms vertėms nustatoma pagal matavimų 1,1 m aukštyje rezultatus.

23. Jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra (t_a) apskaičiuojama kaip patalpos oro temperatūros (t_{or}) ir atitvarų paviršių vidutinės šiluminės spindulinės temperatūros ($t_{s, vid}$) aritmetinis vidurkis, kai oro judėjimo greitis yra mažesnis kaip 0,2 m/s. Esant didesniam oro judėjimo greičiui ir siekiant didesnio tikslumo, jaučiamoji (atstojamoji) temperatūra apskaičiuojama pagal formulę:

$$t_a = A \cdot t_{or} + (1-A) \cdot t_{s, vid}$$

A dydžio vertės priklauso nuo oro judėjimo greičio (v_{or}):

v_{or} , m/s	Ne daugiau kaip 0,2	Nuo 0,2 iki 0,6	Nuo 0,6 iki 1,0
A	0,5	0,6	0,7

**REKOMENDUOJAMOS GYVENAMŲJŲ IR VIEŠOSIOS PASKIRTIES PASTATŲ
ĮVAIRIŲ PATALPŲ TEMPERATŪRŲ VERTĖS ŠILDYMO SEZONU**

Patalpų paskirtis	Oro temperatūra, C	Jaučiamoji temperatūra, C
1	2	3
1. Gyvenamieji namai		
1.1. Svetainės	18-22	18-21
1.2. Miegamieji	18-22	18-21
1.3. Koridoriai	18-20	16-18
1.4. Virtuvės	18-22	18-21
1.5. Valgomieji	18-22	18-21
1.6. Drabužinės	18-20	16-18
1.7. Vonios kambariai	20-23	20-23
1.8. Tualetai	18-22	18-21
1.9. Sandėliukai	16-18	17-19
1.10. Laisvalaikio kambariai	18-22	18-21
1.11. Bendrojo naudojimo patalpos		
1.11.1. Laiptinės	16-18	-
1.11.2. Sandėliai	16-18	-
1.11.3. Rūsiai	4-6	-
1.11.4. Drabužinės	18-22	18-21
1.11.5. Prausyklos	21-23	21-23
1.11.6. Skalbyklos	20-22	-
1.11.7. Džiovyklos	20-22	-
2. Įstaigos		
2.1. Darbo kambariai	20-22	19-21
2.2. Darbo kambariai (atviri lankytojams)	20-22	19-21
2.3. Posėdžių kambariai	20-22	19-21
2.4. Braižyklos	20-22	19-21
2.5. Komunalinių paslaugų patalpos	20-22	18-20
2.6. Parodų patalpos	19-21	17-19
2.7. Duomenų bazės paruošimo, laikymo bei įvertinimo patalpos	20-22	18-20
2.8. Archyvai	19-21	17-19
2.9. Kavinės, poilsio kambariai	19-21	18-20
2.10. Kopijavimo kambariai	19-21	17-19
2.11. Koridoriai	19-21	17-19
2.12. Rūkymo kambariai	19-21	18-20
2.13. Mokymosi kambariai	20-22	19-21
3. Ikimokyklinės įstaigos		
Lopšelio grupės		
3.1. Priėmimo kambariai	21-23	20-22
3.2. Žaidimų kambariai	21-23	20-22
3.3. Miegamieji	20-22	19-21
3.4. Tualetai, prausyklos	21-23	20-22
3.5. Muzikos ir kūno kultūros salės	18-20	17-19
Darželio grupės		
3.6. Priėmimo kambariai	20-22	19-21
3.7. Žaidimų kambariai	20-22	19-21
3.8. Miegamieji	18-20	17-19
3.9. Tualetai, prausyklos	19-21	18-20
3.10. Muzikos ir kūno kultūros salės	18-20	17-19
3.11. Baseinai	28-30	27-29
3.12. Medicinos patalpos	21-23	20-22

3.13. Administracijos, buities patalpos	17-19	16-18
3.14. Virtuvės	15-17	14-16
3.15. Skalbyklos	17-19	16-18
3.16. Lyginimo patalpos	15-17	14-16
4. Mokyklos		
4.1. Bendrojo lavinimo mokyklos		
4.1.1. Klasės, kabinetai, laboratorijos	18-19	17-18
4.1.2. Mokymo dirbtuvės	18-19	17-18
4.1.3. Aktų salės, muzikos kabinetai	18-19	17-18
4.1.4. Sporto salės	15-17	14-16
4.1.5. Nusirengimo kambariai prie sporto salių	20-21	18-20
4.1.6. Dušai	25-26	22-24
4.1.7. Prausyklos, tualetai	18-19	16-18
4.2. Aukštesniosios ir aukštosios mokyklos		
4.2.1. Auditorijos	18-19	17-18
4.2.2. Laboratorijos	18-19	17-18
4.2.3. Technikos kabinetai	18-19	17-18
4.2.4. Fojė	15-17	14-17
5. Ligoninės, poliklinikos, greitosios pagalbos stotys		
5.1. Suaugusių ligonių palatos, vaikų skyrių palatos motinoms	19-21	18-20
5.2. Tuberkulioze sergančių asmenų (suaugusių ir vaikų) palatos	19-21	18-20
5.3. Tireotoksikoze sergančių asmenų palatos	15-16	14-15
5.4. Hipotireoze sergančių asmenų palatos	23-25	22-24
5.5. Ikioperacinės, operacinės, pooperacinės, reanimacijos, intensyvios terapijos, dializės ir narkozės palatos, barokameros, ikigimdyminės palatos, gimdyklos, pogimdyminės palatos, tvarestomieji, procedūrų, pieno nutraukimo, vaikų maitinimo krūtimis patalpos	21-23	20-22
5.6. Neišnešiotų naujagimių, kūdikių ir traumotų vaikų palatos, naujagimių procedūrų, vystymo kambariai	24-26	23-25
5.7. Infekcijos skyriaus palatos	19-21	18-20
5.8. Gydytojų kabinetai, personalo kambariai, ligonių poilsio kambariai, procedūroms atlikti skirtos patalpos (purvo terapijos, akupunktūros, audiometrijos, antropometrijos), rentgeno diagnostikos kabinetai, nusirengimo kambariai prie rentgeno kabinetų, masažo, gydomosios fizinės kultūros, mechaninės terapijos, odontologijos kabinetai, zondavimo kambariai	19-21	18-20
5.9. Patalpos dantų rentgeno ir fluorografijai atlikti, rentgeno ir radiologijos kabinetų valdymo pulto kambariai	17-19	16-18
5.10. Kineziterapijos salės	17-19	16-18
5.11. Funkcinės diagnostikos kabinetai, patalpos rektoromanoskopijai atlikti	21-23	20-22
5.12. Radiometrinių, endokrinologinių ir kitų tyrimų patalpos, priėmimo, skirstymo ir bandinių paėmimo kambariai, montažinės ir plovyklos, dirbtinės kraujo apytakos patalpos, tirpalų gaminimo laboratorijos, tepinėlių dažymo, svarstyklių, terpių ruošimo patalpos, fiksavimo, tvarstymo ir operacinės medžiagos paruošimo, skalbinių kontrolės, instrumentų komplektavimo ir pakavimo patalpos, chirurginių instrumentų, švirkštų, adatų, kateterių plovimo patalpos, gydymo neuroleptikais patalpos, radijo postai, sterilizacijos patalpos	17-19	16-18

5.13. Ligonų sanitarinės švarkos, dušai, higienos kambariai, povandeninių sieros vandenilio vonių kambariai (išskyrus radono), parafino, ozokerito pašildymo patalpos, gydomieji plaukymo baseinai	24-26	23-25
5.14. Gipso laikymo patalpos, skalbinių kambariai ir sandėliai, ūkio inventoriaus sandėliai, ligonų asmeninių daiktų sandėliai, medikamentų atsargų, vaistinės patalpos, sterilizacinių autoklavinių patalpos, plovimo ir dezinfekavimo patalpos, medicininių ir kietų buitinių atliekų patalpos	17-19	16-18
5.15. Registratūros, informacijos patalpos, rūbinės, laukiamieji, produktų perdavimo ligoniams patalpos, bufetai, valgyklos, archyvai	17-19	16-18
5.16. Centralizuoti judrios ir nejudrios telegamaterapijos, rentgeno terapijos, mikrobangų terapijos kabinetai, gydymo šiluma kabinetai, tirpalų radono vonioms paruošimo patalpos, gydymo ultragarsu kabinetai	19-21	18-20
5.17. Nusirengimo kambariai vandens procedūrų skyriuose	22-24	21-23
5.18. Radono vonių patalpos, ginekologinių purvo procedūrų kabinetai	24-26	23-25
5.19. Purvo laikymo ir regeneracijos patalpos	11-13	10-12
5.20. Lavonų laikymo patalpos	1-3	1-3
5.21. Lavonų aprangimo, išdavimo patalpa, laidojimo reikmenų, šarvojimo salės, infekuotų lavonų paruošimo laidojimui patalpos	13-15	12-14
5.22. Dezinfekcinės kameros patalpos	15-17	14-16
5.23. Prieškambariai prie sieros vandenilio vonių	24-26	23-25
5.24. Nusirengimo kambariai prie sieros vandenilio vonių	24-26	23-25
5.25. Sieros vandenilio tirpalo paruošimo ir reagentų laikymo patalpos	19-21	18-20
5.26. Paklodžių, drabužių, brezentų skalbimo ir džiovinimo patalpos, purvo virtuvės	15-17	14-16
5.27. Inhaliacijų patalpos	19-21	18-20
5.28. Naujagimių kvarcavimo ir gimdyvių išrašymo patalpos	21-23	20-22
5.29. Klizminės	19-21	18-20
5.30. Prausyklos	19-21	18-20
5.31. Infekcinių skyrių šliuzai boksuose ir priešboksniuose	21-23	20-22
5.32. Mažosios operacinės	21-23	20-22
6. Laboratorijos	17-19	16-18
7. Vaistinės		
7.1. Lankytojų salės	15-17	14-16
7.2. Užsakymų ir receptų priėmimo patalpos	17-19	16-18
7.3. Asistentų kambariai, vaistų ruošimo ir fasavimo patalpos su šliuzu, sterilizavimo, autoklavavimo, distiliavimo patalpos, analizės kontrolės patalpos	17-19	16-18
7.4. Vaistų atsargų laikymo patalpos	17-19	16-18
7.5. Degių skysčių patalpos	17-19	16-18
8. Saunos		
8.1. Laukiamieji	17-19	16-18
8.2. Koridoriai	17-19	16-18
8.3. Nusirengimo patalpos	21-23	20-22
8.4. Dušai	24-26	21-23

8.5. Kaitinimosi patalpos: sauso karščio drėgno karčio	80-100 60-80	80-90 65-80
8.6. Poilsio kambariai	21-23	20-22
8.7. Masažo kambariai	24-26	23-25
9. Soliariumai	22-24	21-23
10. Restoranai ir viešbučiai		
10.1. Restoranų salės	20-22	19-21
10.2. Kavinės	20-22	19-21
10.3. Barai	20-22	19-21
10.4. Pasitarimų kambariai, iki 25 m ²	20-22	19-21
10.5. Viešbučių kambariai	18-22	18-21
10.6. Koridoriai	18-21	17-19
10.7. Laukiamieji	18-21	17-19
11. Parduotuvės		
11.1. Maisto produktų parduotuvės	17-19	14-16
11.2. Kitos parduotuvės	17-19	14-16
12. Teatrai		
12.1. Žiūrovų salės	20-22	19-21
12.2. Laukiamieji	20-22	17-19
12.3. Scenos	20-22	19-21
12.4. Kino salės	20-22*	19-21
12.5. Koncertų salės	20-22	19-21
12.6. Pramogų bei diskotekų salės	16-18	15-17
12.7. Bilietų kasos	20-22	19-21
13. Sporto salės, plaukymo baseinai		
13.1. Sporto salės	16-18	14-16
13.2. Žiūrovų tribūnos	20-22	18-20
13.3. Koridoriai, laukiamieji, persirengimo patalpos	20-22	18-20
13.4. Plaukymo baseinai	26-28	23-25
14. Keleivių stotys	17-19	17-19
15. Parodų rūmai, salės, muziejai, dailės galerijos	20-22	17-19
16. Bibliotekos		
16.1. Skaityklos	20-22	19-21
16.2. Studijų patalpos	20-22	19-21
16.3. Koridoriai, vestibuliai	18-20	16-18
16.4. Knygų saugyklos	18-20	16-18
17. Tualetai	18-22	18-20
18. Maldos namai		
18.1. Salės	18-20*	16-18
18.2. Kitos patalpos	18-22	17-19
* Kai žmonės nenusivelka drabužių, temperatūra gali būti +14C.		